

Laura Juntunen: Äitini, vedenhaltija
(runoesitys lavalle)

kaikki tuli kerran joesta
ja jokeen kaikki kerran päättyy

Äiti kuiskii yhä kuolinvuoteella
ja kantaa sisällään suuria salaisuuksia,
kokonaisia maailmoja

tyynyliinalla
harmaita viulunkielikruunuja,
minä harjaan niitä pitkillä vedoilla

pesen hellästi kasvoja ja katselen,
miten hauraaksi käy iho,
kun sielu on tarpeeksi vahva

kuolinvuoteella

Äiti ei tahdo puhua

enää uusista asioista

vaan muistoista, jotka elävät luissa

tätä hetkeä vahvempina

siitä, mikä on piilossa

surten lumpeenlehtien alla

hyräilee laulua, jota äitinsä lauloi

ja toista, jota isä

minä kurotan käteni silittämään päätä

en ole varma, huomaako hän sitä

iltapäiväkolmelta

aurinko putoaa korkealta

hän alkaa kertoa keväästä,

pilkkasiivistä ja varpusista,

mustalinnuista ja pääskysistä

tulee kevät!

hän huutaa,

kun menneen maailman lohkat

juurien murtuvat

ja kaikki jäiden alle kätkeyt asiat

karkaavat

kuuletko?

hän kohoaa esiin kuohuista,
syöksyy sisään avoimista porteista,
karkaa kysymättä eloon vapaista uurteista,
levittää itsensä lepäämään vehreille rannoille,
tulee kevyenä vaahtona
sormille, kasvoille

saapuu kevät, palaa takaisin valo

purkautuu voimalla järvistä aavoille laineille,
nielaisee uteliaat mukaansa kiviltä pohjalle,
sulaa osaksi ympärillä heräävään luontoon,
pauhaa illasta yöhön ja aamuun:

kuuletko? kevät!

hän on taas yhtä kuin elossa,
vapaa kulkemaan minne tahansa,
jättää jälkeensä uusia salmia,
saaria ja ikiaikaisia jokia

on kulkenut uoman,

on kulkenut virran

Äitini, vedenhaltija
kutsuu valoa sisään,
kutsuu tulvan putsaamat rannat
ja vedenalaiset puutarhat

kevät!

huutaa niin,
että minäkin ymmärrän

kevät!

joki on ollut täällä ennen minua
ja kun minä lähden,
joki yhä jää

kuuletko?

kun minä lähden

joki tulee läpi jään

Äitini, vedenhaltija,
on syntynyt virrasta,
on syntynyt kaukana

kuulitko niitä tarinoita?

soitti rantakivellä viulua
pitkät hiuksensa vapaina,
harjasi niitä aina aamulla
ja odotti sitä,

mikä piileskeli lumpeenlehden alla,
siskon kalpeissa kasvoissa

aika ennen katoa,
nuoruus tuntui joka solulla,
se sai kukkia vapaana, kuten sanat

ja maan kamaraan painuvat juuret,
yhteiset kokemukset,
siveltimenvedot ja kosket

tiedettiin, että ilman niitä
on vain hämärässä lahoavia
asioita, eriytyviä maailmoja

kuolinvuoteella

Äitini, vedenhaltija

ei halua ajatella tätä tuhoa

hän tahtoo puhua joesta,

kuten kuolevat puhuvat lapsuudesta

suljetuissa silmissä

hän näkee yhä kodin

elokuun raukeana aamuna

sumun hälvetessä auringossa

kaikki talosta taloon kulkevat polut

ja jo vaienneiden tykkien halkomat männyt

pinta ei väreillyt

se heijasti taivaan

sinisen kuoren ja valkoiset patsaat

hän kasvatti siipiä

räjäytetyn sillan harjalla

ja näki, miten matalalla kulkevat kivikkoiset vedet

ja niiden keskellä yksinäinen haikara

laski sormilla kadonneita

muistomerkkejä ja sukupolvia,

siunasi mereen huuhtoutuvia

kyläkouluja ja kalaparvia

että tämäkin!
niin elävä piste maailman laidalla

että tämänkin
voi ahneudesta menettää

missä sudet ylittivät joen
aina punaisen tuvan kohdalta
ja missä linnut lepäsivät
matkansa alussa

kuolinvuoteella
Äiti osaa yhä kertoa,
kuinka monta askelta jalat kantoivat
kylän laidalta
ja miten koivujen oksat kohti korkealta
kurottivat

kun sulkee silmät

näkee yhä vastarannan juhannusvihreät lehdet,
auringon nuolemat latvat
ja rannassa kukkivat perennat

kun sulkee silmät, se ei koskaan pääty:

tuo hidas,
viaton,
viimeinen

kesä

kulta, kuulitko niitä tarinoita?

sanoivat, että tyttö oli heitteillä,
kun vietti öitä metsän keskellä,
Veen Emonen, lapsiparka

unohtivat, että kaikella on oma sielunsa
metsillä, järvillä, joilla, taivailla

eivät muistaneet tyttöä
ennen sitä kaikkea,
kun oli vielä punaiset posket ja hiuksissa kukkia

vain sen, miten makasi törmällä pakkasaamuna
ja hyräili sitä laulua

irtolumen alla askeleet,
jotka päättyivät

ja pohjaton aukko
keskellä uomaa

vatsan alla
yhä hauraammaksi käyvät kerrokset,
raskaammaksi käyvä maailman paino
ja siskon kalpeat kasvot

vaihtoehtoisten todellisuuksien loputon jono:

jos olisi varonut askelia,
jos olisi odottanut aikuisia,
jos lännen sijaan olisi kulkenut kohti sisämaata,
jos olisi vielä ehtinyt kuulla jäiden laulavan

mutta joki antaa ja joki ottaa, sanotaan

ja veden alla

kadonneista sieluista tulee haltijoita,

Äitini kaltaisia

pyhien aika:

se jokin nousi lumpeen alta,
tuli hakemaan omansa

tuli hakemaan lapset kotiin

ne nousivat kaikki pinnan alta
kalpeakasvoinen sisko ja monta muuta,
se hinta oli maksettava

sillä ilman vettä
täällä olisi ollut autiota

loppukesän ajan
pelkkiä myötätuulia

oksat kurottivat kohti
ja sudet ylittivät taas joen
punaisen tuvan kohdalta,
linnut hengähtivät ennen matkaansa

kaikki jatkui ja jatkui
aina samanlaisena

tämä virta oli täällä
ennen meitä kaikkia

kuolinvuoteella

Äitini, vedenhaltija

ei halua ajatella uusia asioita

puhuu vain kodista,

tutuista jokisuistoista

ja hyräilee laulua, jota äiti lauloi

ja toista, jota isä

kun he kävelivät rannalla yhdessä

en minä ollut heitteillä

kertoo, miten noustiin latvoille,

kuinka jollat jätettiin ja

vaihdettiin järviveneisiin

ja missä naiset nousivat kyydistä

Äiti sulkee silmänsä,

näkee yhä

mustalinnut, pääskysel, pilkkasiivet ja varpuset,

tulvat, jotka tulevat

kuten kuuluu

vesi nousi ja laski,

sitä ei oltu pakotettu miehen tahtoon

ja välttämättömistä tuhoista
syntyi uusia ajatuksia,
tuoreita virtoja

kudottiin yhä uusia polvia,
varjeltavia asioita,
verkkoja ja kalaonnea

virta jatkuu ja jatkuu

ja kun sinä lähdet,
joki vielä jää

minä kurotan käteni silittämään päätä
en ole varma, huomaako hän sitä

kaikki tuli kerran joesta
ja ilman jokea kaikki päättyy

nyt Äiti tekee lähtöä
silmäluomet suljettuina,
ikuisesti lumpeiden alla

on taas ne punaiset posket joentörmällä

valkoinen helma kelluu henkäyksiä,
kun jalat painuvat pohjaan
ja kämmenet läpi mustan

tästä jäät ovat lähteneet,
tähän kevät tulvii nyt

hän muuttuu taruksi sanoissa:
taas yksi vedenalainen jumala

hän on ylittänyt uoman
hän on ylittänyt yön

jalat painuvat pohjaan
ja helma niiden mukana

laskee lopulta levolle
mereen

jos osaat katsoa,
totuus hohtaa läpi pinnan

voit nyt sukeltaa,
jos uskallat

Äitini, vedenhaltija